

Žákovský parlament II.

Jak vybrat zástupce tříd a udělat z nich dobrý tým

Žákovský parlament II.

Jak vybrat zástupce tříd a udělat z nich dobrý tým

Tento druhý sešit metodiky vám pomůže v prvních dvou měsících školního roku správně zvládnout začátek činnosti vaší žákovské samosprávy. Zaměřuje se především na zvolení zástupců do žákovského parlamentu a nastavení základních principů jeho fungování, ze kterých pak budete čerpat po celý zbytek roku.

Je určen především koordinátorům žákovského parlamentu (dále jen ŽP) ze škol, které již vědí, proč chtějí parlament mít a k čemu by měl sloužit. Pomůže Vám správně zvládnout náročné vstupní měsíce tak, aby žáci nebyli jen zástupci tříd, ale kvalitně pracujícím a sehraným týmem.

*„Přejeme Vám hodně sil a chuti
do nastartování vašeho
žákovského parlamentu!“*

Obsah

Metodická příručka pro koordinátory parlamentů	5
Jak s metodikou zacházet	6
Metodika	
1. Příprava na zahájení školního roku	9
2. Volby	11
3. Smlouvy	13
4. Pravidla	15
5. Role a funkce	17
6. Spolupráce se třídními učiteli	19
(Sebe)reflexe	
Shrnutí: Na co při práci se ŽP nezapomínat	23
Kontrolní list koordinátora ŽP	24
Kontrolní list třídního učitele	25
Přehled činnosti ŽP v průběhu roku	26
Aktivity, hry a pomůcky	
Neformální smlouvy	30
Ideální člen parlamentu	33
Šerifovy hvězdy	34
Inzerát	35
Názorová přímka	36
Čtyři kroky k úspěšným volbám ve třídě.....	37
Příklad konkrétního zpracování přípravy voleb	38
Příklady z praxe	
Konkrétní zkušenosti učitelů	42
Kde hledat podporu	45
Poděkování	47

Metodická příručka pro koordinátory parlamentů

*Milé kolegyně, milí kolegové,
v rukou držíte první metodickou příručku v České republice pro koordinátory žákovských parlamentů, kterou připravilo Centrum pro demokratické učení (CEDU) realizované GEMINI, o. s.*

Z čeho vycházíme

- **Školu vnímáme jako malou obec**, kde je možné uplatňovat model demokracie v praktické rovině, a to především činností žákovského parlamentu (je mnohem efektivnější a pro žáky přínosnější demokracii zažívat, než se o ní jen teoreticky učit).
- Z průzkumů Ústavu pro informace ve vzdělávání (ÚIV, Rychlá šetření – druhá vlna, 2010) vyplývá, že **60% základních škol pracuje s žákovským parlamentem** či jakoukoliv jeho odnoží (školní parlament, žákovská samospráva, žákovská rada...) a že jim pro kvalitní práci s parlamenty chybí metodická podpora.
- Díky tříleté spolupráci se 30 základními školami v rámci projektu POLITEIA jsme zjistili, že **ředitelé ZŠ vnímají téma výchovy k občanství jako důležité**, avšak často si nevědí rady s tím, jak téma efektivně ve školní praxi realizovat.
- **Školy se na nás obracejí se žádostmi o konzultace**, o podporu skrze vzdělávací kurzy pro koordinátory ŽP i s prosbou o lektorování celých učitelských sborů. Samy uvádějí, že by ocenily větší metodickou pomoc.

Naše zkušenosti

- Těžiště naší zkušenosti leží v práci se základními školami (projekty POLITEIA, Model respektujícího žákovského parlamentu) a v intenzivní spolupráci při již **čtyřletém vedení parlamentů** na FZŠ Tábořská a ZŠ Kunratice v Praze.
- V rámci tříletého projektu „Model respektujícího žákovského parlamentu“ **jsme dlouhodobě školili spolupracující učitele** v tom, jak pracovat se ŽP, a pořádali jsme společné **supervize**, na kterých jsme řešili jednotlivé problematické situace. Díky naší účasti na zasedáních ŽP jsme učitelům mohli nabízet odborné **mentoringy** a na každé škole jsme vedli vzdělávací **seminář k ŽP pro celý učitelský sbor**. (Projekt byl spolufinancován z Evropského sociálního fondu a ze státního rozpočtu České republiky. Díky němu jsme mohli své zkušenosti sdílet se 13 základními školami ze 13 krajů ČR a čerpat další inspiraci z praxe.)
- Těžíme také ze **spolupráce se zahraničními organizacemi**, kde je rozvoj občanství a zapojování žáků do života školy běžnou praxí – intenzivně spolupracujeme s britskou organizací Involver (www.involver.org.uk), metodicky vycházíme ze School Councils UK (www.schoolcouncils.org) a některé aktivity či hry pro ŽP adaptujeme pro české prostředí se souhlasem Pupil Voice Wales (www.pupilvoicewales.org.uk).

Jako první v ČR se dlouhodobě a komplexně věnujeme tématu výchovy k občanství, se specializací na činnost žákovských parlamentů, a **jsme přitom v neustálém kontaktu se školami, učiteli i žáky**. Veškeré metodické materiály vždy testují učitelé z partnerských škol a my sami všechny níže popsané aktivity používáme při vlastní práci se žáky ve školách, kde působíme.

Jak s metodikou zacházet

Všechny tři sešity metodiky mají stejný princip řazení, a tak i práce s nimi je vždy velmi podobná. Samotným kapitolám předcházejí úvodní texty a obsah sešitu. Poté následuje:

- **Metodika**, kde jsou chronologicky řazené kapitoly plné rad, nápadů a inspirace (v nich kromě úvodního odstavce, který vždy kapitolu uvádí do širšího kontextu, najdete pro snazší orientaci klíčová témata kapitoly, odkaz na příklad z praxe, rady autorů a upozornění na *Aktivity, hry a pomůcky* či na jinou publikaci).
- **(Sebe)reflexe**, která obsahuje *shrnutí všech kapitol* v soupisu toho, na co byste neměli zapomenout, a *kontrolní listy*, které vám připomenou, co z metodiky je opravdu to důležité (listy nabízí kontrolní otázky, po jejichž zodpovězení a splnění si budete jistí, že jste neopomněli žádnou nezbytnou věc pro činnost ŽP).
- **Aktivity, hry a pomůcky**, kde najdete mnoho konkrétních aktivit s návodem k jejich provedení (tyto přílohy jsou provázané s jednotlivými kapitolami *Metodiky*).
- **Příklady z praxe**, které se tematicky vztahují k jednotlivým kapitolám *Metodiky*. Jsou psány přímo učiteli a vycházejí z jejich konkrétních zkušeností.

Za textem kapitol naleznete několik okének s následujícím významem:

Příklad z praxe aneb co radí školy: Zde najdete odkaz na příklady, jak konkrétní škola řešila či pojala dané téma.

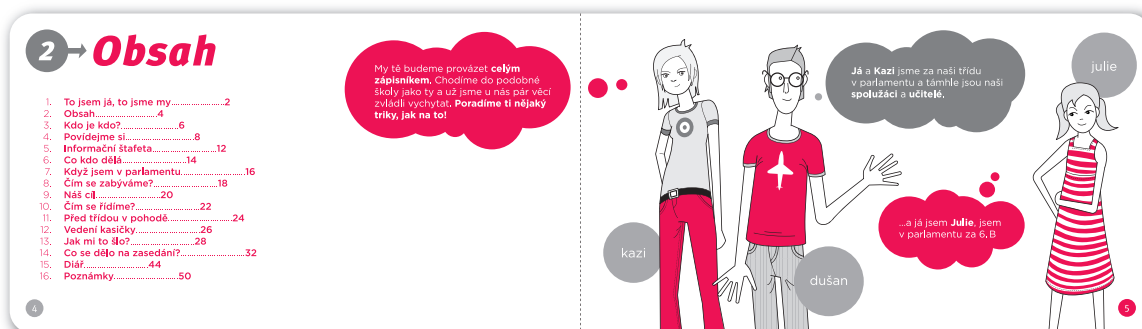

Dobrá rada aneb co radí autorský tým: Označuje text, ve kterém CEDU dává nějaký tip či doporučuje něco osvědčeného ze své dlouholeté praxe.

Nezapomeňte aneb co vychází z právě přečteného: V tomto rámečku je shrnutí toho nejdůležitějšího z kapitoly a odkaz na příslušný kontrolní list, který najdete v závěru příručky.

»» Kontrolní list (s. x): otázka č. y, z je odkazem na otázky z kontrolního listu koordinátora

»» Setkat se také můžete s obrázkem konkrétních stran žákovského zápisníku, který vám napovídá, že téma se váže přímo na kapitolu zpracovanou i v materiálu pro děti.

Příprava na zahájení školního roku

Volby

Smlouvy

Pravidla

Role a funkce

Spolupráce se třídními učiteli

Metodika

Metodika

1 → Příprava

... na zahájení školního roku

Jedním z nejdůležitějších úkolů žákovského parlamentu (ŽP) je budování důvěry žáků ve vlastní schopnosti a posilování jejich participace na školním dění, což úzce souvisí s přebíráním odpovědnosti za vlastní práci a za prostředí, v němž je vykonávána. Žáky však potřebujeme naučit, jak tuto důvěru a částečné vedení používat. Přítomnost ŽP způsobuje, že žáci o věcech přemýšlejí, a realizací projektů se učí, jaké jsou reálné možnosti, které možnosti jsou naopak neschůdné a jak si poradit s případnými nesnázemi.

Klíčová témata: Podpora od vedení, Pracovní skupina, Prezentace parlamentu, Ústava a volby

Než žákovský parlament začne ve škole fungovat, je třeba mu ke konci školního roku či v přípravných srpnových týdnech vymezit prostor pro jeho efektivní nastartování. Detailně se touto fází zabývá sešit *Žákovský parlament I.* Tato kapitola se s ním částečně prolíná, avšak narozdíl od něj zmiňuje konkrétní činnosti směrem k ŽP, na které je potřeba myslet ještě před volbami. V této době je hlavním iniciátorem koordinátor ŽP, jenž se zaměří na zorganizování setkání pracovní skupiny (viz dále). Skupinu také lektorsky vede, jelikož ví, kam má její snažení směřovat.

Podpora od vedení

Důležitou pozici před začátkem školního roku má ředitel/ka školy, který/á se zasadí o propojení ŽP se školním vzdělávacím programem (ŠVP). Úzce spolupracuje s koordinátorem ŽP, s nímž sepíše neformální smlouvu o pravomocích a povinnostech směrem k ŽP. Smlouva by měla být reciproční – své pravomoci a povinnosti si vymezí i vedení školy. S vědomím důležitosti vlivu parlamentu na klima ve škole také **ředitel/ka žákovskému parlamentu důsledně udělí významné místo v životě školy** a navrhne spolu s koordinátorem cíle žákovského parlamentu pro nadcházející školní rok.

Pracovní skupina

Dalším krokem je setkání pracovní skupiny, jejímiž členy mohou být kromě ředitele/ky a koordinátora ŽP také učitelé občanské výchovy, třídní učitelé a žáci. Společně pak prodiskutují cíle ŽP a současně **stanoví způsob fungování parlamentu a jeho pravomoci.**

„Důležitou pozici před začátkem školního roku má ředitel/ka školy, který/á se zasadí o propojení ŽP se školním vzdělávacím programem.“

Podstatnou fází, které je třeba věnovat nejvíce času a úsilí, je nastavení formálních podmínek (kdy, kde a jak se bude ŽP scházet, jakými kanály bude propagován, volební systém...). Pracovní skupina může také prodiskutovat hranice pravomocí parlamentu a sepsat návrh ústavy ŽP.

Prezentace parlamentu

V další fázi se koordinátor spolu s pracovní skupinou zaměří především na přípravu

propagace žakovského parlamentu ve škole, a to tak, aby se o něm na začátku září dozvěděli jak učitelé, tak žáci (nástenky, rozhlas, prezentace ve třídách i na pedagogické radě, plakáty...). Současně je třeba promyslet, jakým způsobem budou vzdělávání učitelé v tom, co ŽP škole a všem zainteresovaným osobám přináší, a jakým způsobem se učitelé na jeho činnosti mohou podílet.

Velmi doporučujeme uspořádat **vzdělávací seminář pro celý učitelský sbor**, na kterém se učitelé dozvědí, s jakými cíli pro ŽP do nového školního roku vstupujete, proč přikládáte ŽP tak velkou důležitost a také jak s žakovským parlamentem i jeho členy budete pracovat. Tento seminář může lektorovat buď koordinátor ŽP, osoba z vedení školy nebo odborní lektori. V každém případě je důležité sbor informovat a otevřít diskusi o přínosech ŽP.

Ústava a volby

Na závěr přípravné fáze je třeba ještě připravit návrh ústavy ŽP (kterou vytváří koordinátor s pracovní skupinou). Měla by obsahovat **základní principy fungování ŽP na škole, stručně popsany volební systém, způsob a možnosti obměňování členů parlamentu a pravomoci ŽP**. Dejte všem lidem ve škole možnost návrh ústavy připomínkovat a po reflexi připomínek ústavu finalizujte společně s nově zvolenými členy ŽP. Nezbytným bodem přípravné fáze je naplánování způsobu voleb a příprava volebního dne.

► *Co lze použít z Aktivit, her a pomůcek: Neformální smlouvy (s. 30)*

Příklad z praxe: Inspirujte se na s. 41 akčním plánem koordinátorského týmu žakovského parlamentu na ZŠ Janáčkovo náměstí Krnov.

Dobrá rada: Více k některým tématům v této kapitole (podpora od vedení, formální podmínky, spolupráce v týmu...) najdete v metodice *Žakovský parlament I*. Každopádně doporučujeme přípravy před začátkem školního roku nepodcenit! V průběhu roku už na některé nezbytné činnosti nebudete mít čas (a chuť) a kromě toho na ně již bude pozdě. Je důležité co nejdříve propagovat parlament a vysvětlit jeho přínosy kolegům, stejně tak ústava by měla být hotova již před začátkem voleb.

Nezapomeňte:

- zajistit si podporu od vedení školy sepsáním co nejkonkrétnější neformální smlouvy;
- dopracovat s pracovní skupinou vámi naformulované formální podmínky a ústavu;
- informovat všechny dospělé o vzniku a fungování ŽP (a uspořádat seminář pro sbor).

»» Kontrolní list (s. 24): otázka č. 2, 3

2 → Volby

Žákovský parlament má u žáků rozvíjet některé klíčové kompetence a dovednosti, jako je například naslouchání, diskutování, umění prezentace, rozvoj organizačních schopností atd. Hlavním úkolem parlamentu je však přimět žáky k participaci na dění ve škole a učít je principům zastupitelské demokracie. K tomu nám může snadno pomoci celý volební proces.

Klíčová témata: Volební systém, Kandidáti do voleb, Předvolební kampaň, Propagace voleb, Sčítání hlasů, Uvedení do úřadu

Příprava školních voleb do ŽP je poměrně složitým krokem k zahájení efektivního fungování parlamentu. Volby by také měly být poslední aktivitou související se ŽP, do které ještě příliš nejsou zapojeni žáci a odpovědnost leží spíše na dospělých. Správně vybraní kandidáti jsou prvním krokem k ustavení efektivně fungujícího ŽP. Volby je třeba připravit, zrealizovat a vyhodnotit v rozmezí maximálně dvou týdnů. Optimálně by mělo jít o druhý nebo třetí týden v září. Na některých školách se zástupci volí již v červnu roku předcházejícího.

Volební systém

Podle možností konkrétní školy je třeba zvolit postup a rozhodnout o komplexnosti volebního systému. Koordinátor se svými kolegy vymyslí volební řád, který je v základních krocích popsán již v ústavě. Důležité je promyslet:

- Jaké ročníky se budou na činnosti ŽP podílet?
- Kolik žáků z jedné třídy bude voleno?
- Kdy volby do parlamentu probíhají?
- Jak přesně probíhají volby ve třídě?
- Jakou pozici mají členové parlamentu z loňského roku?

Rozhodnutí je vždy na škole - **neexistuje žádný ideální model, volební systém je vždy šitý na míru potřebám školy.** Z naší zkušenosti se ukazuje jako efektivní nevolit nové zástupce každý rok, ale jen „dovolit“ žáky z těch tříd, které si přeji

změnu nebo jejich zástupce již nechce do ŽP docházet. Někde zas školy obměňují jen třetinu ŽP. O tom rozhoduje parlament interně - ve třídách pak volí nové zástupce na doporučení ŽP. Nejčastěji se ve školách volí dva zástupci z jedné třídy ve druhém zářijovém týdnu. Pokud školy již mají fungující parlament, v novém školním roce třídy zpravidla potvrzují stávající zástupce a volba probíhá jen tam, kde se zástupce rozhodne nepokračovat nebo jej již nepodporuje jeho třída. Třidu reprezentují ti žáci, kteří chtějí v parlamentu být a od třídy dostali nejvíce hlasů. Zástupce mají nejčastěji třídy od 4. do 9. ročníku. **Volební systém si však zvolte svůj vlastní. Osvědčují se různé modely** (např. tři žáci ze tříd od 2. do 9. ročníku, kteří dostanou nadpoloviční většinu hlasů a každý rok musí potvrdit svou pozici v nových volbách, a mnoho dalších...).

Kandidáti do voleb

Neexistuje ideální způsob výběru žáků, vždy záleží na škole a vašem konkrétním rozhodnutí. Spíše je potřeba promyslet, jakým způsobem budou kandidáti nominováni (třídou, jmenováním, vlastní motivací). **Důležité je si pohlídat, aby ten, kdo je nominován, souhlasil s tím, že bude volen.** Současně si také musíme definovat, jaké vlastnosti má dobrý zástupce žákovského parlamentu. K tomu někdy může stačit diskuse, doporučujeme vám použít aktivitu *Ideální člen parlamentu* na s.33 nebo *Inzerát* na s.35 tohoto sešitu.

Příprava voleb

Volby lze uspořádat jak zcela jednoduše, tak velmi propracovaně, aby připomínaly opravdový volební den (volební průkazy, plenty, zapečetěné urny, komise, volební lístky, formuláře pro sčítání hlasů...). **Vše se odvíjí od poctivě vymyšleného volebního systému a chuti dospělých volby podpořit a žáky motivovat – jak různými pomůckami, tak i svým nadšením.**

Předvolební kampaň

Pokud se škola rozhodne volit zástupce do ŽP z celé školy bez ohledu na zastoupení všech tříd v parlamentu, je třeba promyslet, zda si kandidáti budou připravovat nějaký „program“, jakou skupinu jím osloví (celou školu, třídu, jeden stupeň...) a jak se kampaň bude odehrávat (na nástěnce, prezentace před celou školou, rozhlasem...). Pěkná celoškolská akce se také může zvrtnout v nepříjemné soutěžení; koordinátor pohlídá, aby se vše odehrálo v rámci vzdělávacího procesu a nedošlo na „politikaření“, které žáci často vidají v médiích.

Propagace voleb

V další fázi koordinátor určí datum voleb do ŽP a začíná je propagovat. Kromě žáků

a učitelů je třeba informovat i zaměstnance školy a rodiče. Jelikož se vždy určitá část voleb odehraje ve třídách, je vhodné zapojit třídní učitele (více v 6. kapitole). **Čím konkrétnější pokyny třídní dostanou, tím lépe volby proběhnou.** Pomáhají totiž přenášet informace do svých tříd a hlavně koordinovat definování a výběr vhodných kandidátů.

Sčítání hlasů

Připravit se musí i způsob zpracovávání a sčítání hlasů. O to už by se měli co nejdříve starat sami žáci (kandidáty samozřejmě není vhodné do tohoto procesu zapojovat, avšak je možné využít jakékoliv jiné žáky). Výsledky voleb je pak třeba vyhlásit a prezentovat.

Uvedení do úřadu

Zvolení zástupci pak mohou být ředitelem/kou slavnostně uvedeni do úřadu. Tím jejich funkci i celému ŽP dodáte větší důležitosti (uvedení může proběhnout jako slavnostní jmenování před celou školou, složení slibu dle smlouvy s vedením...).

► **Co lze použít z Aktivit, her a pomůcek:**
Ideální člen parlamentu (s. 33)
Inzerát (s. 35)

Příklad z praxe: Jak probíhaly volby do ŽP na 28. ZŠ Plzeň? Jak dopadly volby z pohledu Martina a Lenky z parlamentu ZŠ pro sluchově postižené Valašské Meziříčí? Otočte na s. 42.

Dobrá rada: Věnujte propracování a přípravě voleb dostatek času. Je to složitý, avšak velmi důležitý proces, který ovlivní, jak bude vypadat parlament po zbytek roku. Zkuste proto:

- Vymyslet důsledně systém fungování vašeho ŽP.
- Předat třídním dobré instrukce, jak volit.
- Nadchnout pro volební proces celou školu včetně dospělých.
- Promyslet, jak by mohly volby být propojeny s předměty v běžné výuce.
- Připravit efektní volební týden.

Po zrealizovaných volbách si dopřejte nějakou odměnu. Jak správně relaxovat po náročných obdobích nebo jak zvládat stresové situace vám nejlépe poradí naše publikace „Šťastný koo“.

Nezapomeňte:

- věnovat pozornost a čas tvorbě volebního systému – úspěšné volby jsou pro fungování ŽP naprosto zásadní!
- důsledně promyslet kolik žáků a z jakých tříd se bude v ŽP scházet;
- zapojit do volebního procesu co nejvíce lidí (žáků, učitelů, zaměstnanců školy, rodičů);
- myslet na formalitu a ceremonie (aranžování volebního dne, uvedení do úřadu...).

»» Kontrolní list (s. 24): otázka č. 4, 5, 6

3 → Smlouvy

Žákovský parlament by neměl být osamoceným ostrůvkem, kde úzká skupinka zvolených premiantů řeší, jak se podílet na životě školy. ŽP by naopak měl motivovat co nejvíce lidí ve škole, aby se začali o prostředí, ve kterém tráví značnou část dne, vážně zajímat a zapojili se do jeho proměny. Jen v takovém klimatu se žáci mohou stát opravdovými partnery, kteří se aktivně účastní vlastního vzdělávání a nezůstávají pasivními příjemci. Uzavíráním neformálních smluv můžete stimulovat různé skupiny ve škole k participaci a ještě tím zvýšíte prestiž ŽP.

Klíčová témata: Typy smluv, Náležitosti smluv, Specifika smluv

Žákovský parlament mívá na škole nezáviděníhodnou pozici a neustále je třeba myslet na zvyšování jeho vážnosti v očích učitelů i žáků. Právě k tomu účelu můžeme mezi různými osobami, které se podílejí na činnosti ŽP, uzavřít neformální smlouvy. Smlouvy současně pomáhají definovat role a pravomoci zainteresovaných osob.

„Smlouvy nám pomáhají definovat role a pravomoci zainteresovaných osob.“

Typy smluv

V části *Aktivita, hry a pomůcky* najdete na s. 30-32 tyto druhy smluv:

- Smlouva mezi koordinátorem žákovského parlamentu a vedením školy.
- Smlouva mezi členem ŽP a školou.
- Smlouva mezi členem ŽP a jeho třídou.

Náležitosti smluv

Obě strany dohody by se měly zavázat ke spolupráci a k maximální možné podpoře ŽP. Čím konkrétněji se do smlouvy podaří zachytit jednotlivé závazky či pravidla, tím lépe pro obě strany a v důsledku také pro hladké fungování ŽP.

Smlouvy nejen zvyšují prestiž parlamentu, ale především nutí obě strany se nad ním zamýšlet a předvídat tak situace, které mohou nastat. Všechny smlouvy by měly obsahovat:

- Hlavičku školy (případně i razítko).
- Název smlouvy.
- Jména či popis obou stran.
- Soupis toho, k čemu se podpisem obě strany zavazují.
- Datum, podpisy a razítko školy.

Specifika smluv

Zvláště mezi koordinátorem a vedením má písemná smlouva větší váhu než domluva ústní. Koordinátoři si navíc mohou při uzavírání smlouvy dohodnout s vedením podmínky, za kterých jsou ochotni svou zodpovědnou a časově náročnou roli vykonávat.

Ve smlouvě mezi členy parlamentu a školou by měla být stvrzena právoplatnost demokratických voleb a závazek vedení školy k aktivní podpoře členů ŽP, kteří se podepíší pod svá práva a povinnosti. Obdobně smlouva mezi zástupcem a jeho třídou slouží nejen k posílení vážnosti ŽP, ale i k pojmenování a stvrzení vzájemných závazků.

Co lze použít z Aktivit, her a pomůcek:
Neformální smlouvy (s. 30)

Příklad z praxe: Přečtěte si pro inspiraci na s. 43, jak probíhalo uvedení nových členů parlamentu do funkce na ZŠ Lázně Bělohrad.

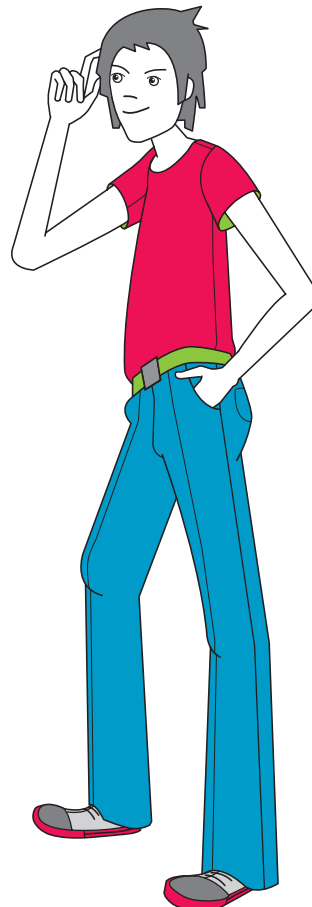
Dobrá rada: Aby smlouvy neměly účinek jen v den podpisu, je dobré s nimi dále pracovat. Můžete je mít vyvěšené ve třídě, je vhodné se na ně odkazovat, když se nedaří něco smluveného naplnovat, osvědčilo se jednou za čas se k nim vrátit, projít si je a zreflektovat jejich smysl a platnost. Pomůže to oběma zainteresovaným stranám a současně můžete najít nové podněty pro sepisování smluv v příštím školním roce. Je velmi pravděpodobné, že jejich účinek nebude postupem času tolik znát jako v prvních měsících, avšak zkuste je v průběhu roku jednou za čas oživit. Mají velký potenciál obzvláště v krizových momentech (výměna člena ŽP, nespolupráce třídy či vedení školy).

Nezapomeňte:

- dbát o co nejkonkrétnější formulace práv a závazků ve smlouvách;
- pracovat se smlouvami i v průběhu roku (připomenutí, kontrola, dodatky...);
- vtáhnout do procesu vytváření a sepisování smluv žáky (aby to bylo hravé a zábavné);

>>> Kontrolní list (s. 24): otázka č. 7

4 → Pravidla

Žákovské parlamenty nemohou úspěšně pracovat, pokud členové parlamentu nebudou mít k dispozici dostatek času a příležitosti vytvořit efektivní tým. Stanovené cíle pro žákovský parlament by rozhodně měly obsahovat závazek ke školení členů parlamentu v nezbytných dovednostech. Škola by dále měla umožnit žákům, aby se rozvíjeli také jako skupina.

Klíčová témata: Prožitkový kurz, Práce s pravidly, Zásady při formulaci pravidel

Od začátku činnosti ŽP musí koordinátor vědět, k čemu chce parlament při formulaci pravidel dovést. Čím lépe to udělá, tím více bude moci v budoucnu přenechat vedení a správu ŽP jeho členům. Naformulování pravidel je možné provést buď při běžném zasedání ŽP, nebo na prožitkovém kurzu.

Prožitkový kurz

Více denní prožitkový kurz by se měl **uskutečnit ihned po volbách**, aby se zvolení zástupci mohli co nejdříve poznat. Náplní kurzu by jednak měly být tmelící kooperační aktivity a jednak činnosti rozvíjející dovednosti člena parlamentu. Po každé činnosti je nezbytné provádět důsledné reflexe. Lektori by při realizaci celého programu měli svým přístupem demonstrovat principy demokracie v praxi (vést se žáky dialog, být otevření, spravedliví, nepředpojatí, pracovat týmově a co nejvíce se dělit o pravomoci...).

Pokud škola nemá lektorskou kapacitu si takový kurz uspořádat sama ani prostředky na jeho objednání, je vhodné zrealizovat alespoň zážitkové dopoledne či odpoledne mimo školu, kde se žáci navzájem poznají a prolomí ledy. **Obvykle je to nejlepší možné nastartování efektivního fungování ŽP.** Díky prožitkovému kurzu se v ŽP mohou odehrát procesy, které jinak trvají až půl roku! Ze zážitků a dovedností nabytých na kurzu skupina čerpá celý školní rok.

Na kurzu je vhodný prostor i na začátek práce s pravidly. Právě zde totiž můžete

při formulaci pravidel vyjít z konkrétních zkušeností, které ukázaly, že ŽP pravidla potřebuje. Současně mají žáci dostatek času si pravidla naformulovat beze spěchu a následně je zažívat a uplatňovat.

Práce s pravidly

Při formulaci pravidel nebuďte zpočátku přehnaně nároční a **odhlaste si pouze několik pravidel**, kterými se ŽP bude řídit (tak 3–5 pravidel). Například:

„Nasloucháme, když mluví jeden z nás, a necháme ho domluvit do konce.“

„Pracujeme jako skupina.“

„Chováme se k sobě s respektem.“

Kvalitní práce s pravidly zahrnuje i sankce při jejich nedodržování a způsob upozorňování na jejich porušování. Dohodněte se také, jak bude vypadat průběžná revize a obnovení či přeformulování některých výroků. **Pravidla si musejí žáci naformulovat, pojmenovat a kontrolovat sami, jinak nikdy nebudou mít chuť se jimi řídit.** Některá pravidla lze zavést jako dodatek do interního školního řádu.

Zásady při formulaci pravidel

Je dobré nemluvit hned o „pravidlech spolupráce“, ale začít od společného zážitku a nechat žáky individuálně napsat, co jim dnes během odpoledne v jejich vzájemném chování vadilo. („*Jak mi pořád Martin říkal příjmením.*“) Pak vyzvěte žáky, aby popsali, co nechtějí, aby jim někdo dělal. („*Nechci, aby mi Martin říkal příjmením.*“)

Žáci pak pracují ve dvojicích a následně ve čtveřicích a výsledkem je množství návrhů, z nichž se budou pravidla volit. Při formulaci pravidel pomáhá držet se následujících zásad:

- Vyjít z toho, co bychom nechtěli, aby se nám při zasedání dělo (to si žáci lépe představí) a na tomto základě formulovat pravidlo, jak tomu lze předejít.
- Naformulovat si, co „budeme“ dělat, místo toho, co „nebudeme“.
Špatně: „Nebudeme si skákat do řeči.“
- Formulovat v 1. osobě množného čísla.
Špatně: „Budu spolupracovat.“

- Ujistit se, že pravidlo je srozumitelné, měřitelné, akceptovatelné pro všechny, kterých se týká, a že je opodstatněné.
Špatně: „Kluci se k nám budou chovat hezky.“
- Formulovat pravidlo co nejkonkrétněji.
Špatně: „Budeme spolupracovat.“
- Vytvořená pravidla hezky graficky zpracovat a vyvěsit na viditelné místo v parlamentní místnosti.

**Co lze použít z Aktivit, her a pomůcek:
Názorová příjмка (s. 36)**

Příklad z praxe: Podívejte se na s. 43, jak na prožitkový kurz vzpomíná člen parlamentu Leoš ze ZŠ pro sluchově postižené ve Valašském Meziříčí.

Dobrá rada: Jako u spousty jiných činností jde při práci se ŽP především o samotný proces, který má zásadní vliv na osobnost žáků: nejprve společný zážitek, pak uvědomění si toho, co se mí na něm nelíbilo, poté vymyšlení, jak tomu svým aktivním chováním předejít, aby se to dále nestávalo, a nakonec připomenutí, že jde o společnou dohodu, která by se měla dodržovat. Je běžné dospět k tomu, že pravidla v praxi nebudou fungovat. Jejich nedodržování však s jejich funkčností nesouvisí – jde přece o práci se žáky a o jejich rozvoj, proto je třeba na pravidla nezapomínat a dávat jejich pomocí žákům zpětnou vazbu. Nezoufejte proto, když žáci pravidla nebudou dodržovat nebo je už nebudou potřebovat – obojí je přínosné hlavně v samotném procesu a ve vaší reflexi směrem k žákům.

Nezapomeňte:

- uspořádat prožitkový výjezdový kurz pro nově zvolené členy ŽP – je to skutečně důležité;
- začít práci s pravidly zvolna; málo pravidel = snadná tvorba, kontrola i revize;
- řídit se při tvorbě těmito zásadami: konkrétnost, srozumitelnost, měřitelnost, přijatelnost.

»» Kontrolní list (s. 24): otázka č. 1, 8

10 → → → → **Čím se řídíme?**

Benda se zamýšlí: Jakými pravidly se řídíte ve škole? A proč? Dohodněte se s ostatními na pravidlech, která chcete mezi sebou mít v parlamentu.

Sem si napiš **společně** dohodnutá pravidla: _____

[podpis]

K jednotlivým pravidlům si každé čtvrtletí přiřekneš symbol, podle toho, jak se ti daří je dodržovat.

😊 😐 😞 😡 😠 😡 😡 ...

1 2 3 4

1 2 3 4 5 6

Nejnáz se mi dodržuje _____

Nejobtížnější pro mě je _____

Jaké pravidlo bych přidal? _____

Myslíš, že jsou pravidla pro práci parlamentu přínosná? Proč? _____

»» K zápisu dohodnutých pravidel a k jejich průběžné kontrole slouží s. 22 *Zápisníku*.

5 → Role a funkce

Žákovský parlament potřebuje mít za sebou viditelné výsledky. Pokud se tak neděje, stane se snadno trnem v oku všem skeptikům a dává jim tím do ruky argument k podrývání prestiže ŽP. Jednotliví členové ŽP proto musejí informovat svou třídu o tom, co se děje v parlamentu, a opačným směrem do něj nosit podněty ze tříd - jen tak dostojí své roli v rámci školní zastupitelské demokracie. Parlament by však měl také realizovat úspěšné projekty, které mění školu k lepšímu. K tomu, aby proběhly zdárně, je vhodné si v rámci parlamentu rozdělit role a funkce.

Klíčová témata: Prožitková aktivita, Pojmenování rolí v žákovském parlamentu, Rozdělení rolí, Role a funkce

Rozdělení rolí je možné provést buď při zasedání ŽP, nebo na prožitkovém kurzu. Role se pochopitelně lépe rozdělují na základě nějakého skupinového prožitku než intuitivně, k čemuž kurz či alespoň den mimo školu výborně poslouží. Koordinátor rozhodne podle konkrétní skupiny, zda kolektiv potřebuje mít rozdělené role pro hladký průběh každého zasedání (předseda, zapisovatel) nebo jen přidělené funkce, které žáci využijí především v projektech (fotograf, bankéř). Je třeba pohlídat, aby měl každý nějakou roli či funkci a aby co nejvíce seděla jeho přirozenosti.

Prožitková aktivita

Před rozdělením rolí by spolu žáci měli zažít aktivitu, kde musejí kolektivně řešit nějaký problém. Ideální je více situací, kde se projeví přirozené role ve skupině - jako vůdce, rádce, pomocník, chrlíč nápadů...

Skupinovou prožitkovou aktivitu je nutné zreflektovat, a to právě s ohledem na projevené role:

„Byl mezi vámi někdo, kdo skupinu řídil, když bylo potřeba rozhodnout?“

„Kdo z vás přišel s nějakou radou?“

„Měl někdo nápad, ale nebyl vyslechnut?“

Pojmenování rolí v ŽP

Na základě tohoto prožitku teprve pojmenujte role v ŽP. Žáci si promyslí, kdo

všechno by v takovém správně fungujícím týmu neměl chybět. **Mívají obvykle dobré a specifické nápady**, měli byste však mít po ruce také svou zásobu, kterou žákům v případě potřeby navrhnete:

- předseda ŽP
- zástupce předsedy
- zapisovatel
- „ajták“
- časoměřič
- pokladník
- fotograf
- mluvčí
- propagátor a grafik
- vedoucí a členové výborů (ekologický, stravovací, pro pohodu ve škole...)

Rozdělení rolí

Mezi členy ŽP je třeba rozdělit role, případně parlament rozčlenit na různé podvýbory. Všichni žáci musí všem rolím nejprve rozumět, pak na ně kandidovat a následně do nich také být zvoleni.

Role, které nebudou nikým obsazeny, by měl citlivě přidělit koordinátor. Některé role jsou odpovědnější a současně prestižní - to jsou především ty vedoucí (předseda, zástupce předsedy). Ostatní role nemají takovou prestiž, jsou však naprosto nezbytné pro kvalitní fungování celého ŽP (grafik, člen podvýboru).

Role a funkce

Pokud si parlament nevedou sami žáci a zasedání stále řídí především koordinátor, je možné skupinové role nemít a rozdělovat pouze ke každému konkrétnímu projektu funkce (které pojmenovávají, kdo se o co bude starat a kdo co zařídí). Mezi opakující se funkce, které se tak mohou stát i rolemi, patří: fotograf, mluvčí, propagátor, grafik, rychlá spojka atd. Někdy také jde pracovat jen s funkcemi, pokud žákům zatím nechcete přidělovat žádnou trvalou roli.

Před každým zasedáním si v takovém případě řekněte, kdo má jaké úkony na starosti. („Kdo bude moderovat zasedání příště?“ „Kdo dnes zajde za paní ředitelkou?“) Výhodou je to, že se žáci stále učí něčemu novému, nevýhodou pak zase občasný chaos a ztráta času při nerozhodnosti žáků.

Co lze použít z Aktivit, her a pomůcek:
Šerifovy hvězdy (s. 34)

Příklad z praxe: Přečtěte si na s. 43, jak probíhalo první zasedání parlamentu FZŠ České Mládeže Ústí nad Labem očima místopředsedkyně Míši a zapisovatelky Káji.

Dobrá rada: Zpočátku je nejlepší mít v parlamentu jasně rozdělené role a průběžně s nimi pracovat. Vyplatí se udělat si jejich vysvětlující popis, pověsit jej na nástěnku a vracet se k němu, dokud si jej žáci neosvojí. Časem sami zjistí, že je velmi příjemné si práci a zodpovědnosti dělit, navíc podle toho, co koho baví. Při plánování projektů a rozdělování funkcí ke konkrétním úkolům se pak žáci budou přirozeně hlásit na základě svých dlouhodobých rolí (předseda bude chtít projekty vést, fotograf bude chtít projekt zdokumentovat atd.). Poté, co si žáci své role zažijí tak, že už se na zasedáních nemusíte ptát „Kdo dneska pořizuje zápis?“ - tedy až ve chvíli, kdy si žáci sami ohlídnou, kdo má co na starosti, můžete role či funkce mezi dětmi začít přesouvat, aby si vyzkoušely i něco jiného.

Nezapomeňte:

- vyvozovat role v ŽP z přirozených rolí ve skupině (k tomu vám pomůže skupinová aktivita);
- rozdělit role všem žákům v ŽP (to umožní výbory a členství v nich);
- rozlišovat mezi rolemi a funkcemi (funkce střídajte, ať si jich každý zkusí více).

»» Kontrolní list (s. 24): otázka č. 9, 10

6 → → → → → → → **Co kdo dělá?**

Dobrá rada: Specifická akce může vyžadovat specifickou roli. Máš nějakou roli ve vašem parlamentu? Zapiš si ji a přidej popis, co v rámci své role vykonáváš, za co zodpovídáš. Popovídej si o tom společně se svým koordinátorem.

Vychytávka: Role si můžete během roku na různé akce měnit!

JO!

„Jsem si koupil nový fotoák. A teď za mě bude leda nastěnkář.“

Moje role v parlamentu je:

V rámci své role vykonávám:

»» Svou roli a její náplň si žáci mohou poznamenat na s. 14 *Zápisníku*, žákovi s rolí účetního či pokladníka pomůže s. 26.

6 → **Spolupráce** ... se třídními učiteli

Třídní učitelé jsou těmi, kteří realizují volby ve třídách, dávají žákům prostor ve třídnických hodinách, iniciují třídní projekty. Pokud třídní učitelé odbudou volby, klesne motivace žáků ve třídách podílet se na školním dění. Jakmile žáci získají dojem, že činnost parlamentu nemá smysl a je nudná, mají pak parlament i koordinátor těžkou pozici. Především na třídním učiteli tedy záleží, aby fungovala komunikace mezi třídou a jejím zástupcem, která probíhá obvykle na třídnických hodinách.

Klíčová témata: *Uspořádání voleb, Třídnické hodiny, Spolupráce s koordinátorem, Podporující učitelský sbor*

Členové parlamentu jsou zástupci jednotlivých tříd, které mají své třídní učitele. Díky tomu od třídních učitelů potřebujete pomoci alespoň ve třech oblastech, bez kterých činnost ŽP postrádá smysl:

- Kvalitní uspořádání voleb ve třídě.
- Pravidelné vytváření prostoru ve třídnických hodinách pro parlamentáky.
- Spolupráce a komunikace s koordinátorem.

Uspořádání voleb

Už při školení celého sboru nebo při samostatné schůzce se třídními učiteli je potřeba třídním vysvětlit, že jejich podpora je nezbytná k tomu, aby měl žákovský parlament ve škole smysl. Záleží samozřejmě na volebním systému, který si škola zvolí, obvykle jsou však členové parlamentu současně zástupci tříd, a tak je nutné se třídami pracovat. Nejdůležitější částí při startování činnosti ŽP je vybrání vhodných zástupců ve volbách. Třídní učitelé by od koordinátora měli dostat jasné instrukce, jak volby ve třídách správně uspořádat.

Třídnické hodiny

Aby mohl parlamenták plnit svou funkci, musí se svou třídou pravidelně komunikovat. Během třídnických hodin by měl

ostatním představit, co se v parlamentu děje, a současně od třídy zjistit, co by žáky zajímalo, co se jim nelíbí. **Je to náročný proces, kdy žáka stavíme do nesnadné situace, ve které potřebuje pomoc dospělého.** Doporučujeme proto vytvořit společné zásady pro všechny třídní učitele, se kterými koordinátor spolupracuje:

- Jednou za měsíc se sejděte se zástupcem vaší třídy a proberte, co by bylo potřeba třídě předat.
- Hlídejte, aby zástupce pravidelně na každé třídnické hodině dostal prostor (alespoň 5 minut).
- Pomozte zástupci s moderováním situace.
- Vytvořte si svůj vlastní systém předávání informací (např. 5 minut každý týden, 1x měsíčně více, nejprve novinky ze ŽP, dotazy a požadavky, pak konkrétní informace k nějaké akci...).

Spolupráce s koordinátorem

Během realizování projektů je třeba poprosit kolegy o spolupráci především ve dvou oblastech: jednou bývá pomoc s nějakou částí projektu v hodinách (např. tvorba propagačních plakátů na hodině výtvarné výchovy), druhou je občasné uvolňování žáků z výuky pro potřeby projektu. **Tento krok samozřejmě není vůbec**

populární, někdy je však nezbytný. Očekávaným nedorozuměním lze předcházet vzájemnou domluvou či stanovenými pravidly. Je třeba benevolence kolegů nezneužívat ani nevyvolat v žácích dojem, že výhodou ŽP je právě uvolňování z výuky.

„Třídní učitelé by měli od koordinátora dostat jasné instrukce, jak volby ve třídách správně uspořádat.“

Spolupracující učitel může např. žákovi ze ŽP tolerovat pozdní příchod do hodiny či naopak brzký odchod kvůli zasedání (v situacích, kdy o tom je předem informován koordinátorem a zná důvod). **Vše se musí dít s vědomím jak vyučujícího, tak třídního učitele.**

Podporující učitelský sbor

I když se celá škola vydá cestou participativní demokracie, její vedení demokratické klima na škole podporuje a vyžaduje to samé také po svých kantorech, ještě není

vyhráno. Pedagogický sbor také potřebuje informace o tom, jaké jsou přínosy ŽP pro žáky, učitele i celou školu. Ideální je proškolit celý sbor, pokud to však není možné, věnujte se alespoň skupině třídních učitelů. Nejlépe takovýto vzdělávací seminář zvládnou odborní lektoři, postačit případně může i dvouhodinová schůzka, kterou uspořádá koordinátor společně s vedením, a vysvětlí při ní kolegům smysl ŽP, zodpoví jejich dotazy a současně jim nabídne cesty, jak se v případě zájmu mohou zapojit. Jak tedy můžete s kolegy spolupracovat a přitom „neobtěžovat“?

- Informovat všechny učitele o volbách.
- Rozesílat čtvrtletně kolegům zprávy ze ŽP e-mailem.
- Pravidelně vystupovat s novinkami ze ŽP na pedagogické radě.
- Vyžádat si od kolegů zpětnou vazbu.

*Co lze použít z Aktivit, her a pomůcek:
Čtyři kroky k úspěšným volbám (s. 37)
Příklad zpracování přípravy voleb (s. 38).*

Příklad z praxe: Přečtěte si na s. 43, jak probíhalo první zasedání parlamentu FZŠ České Mládeže Ústí nad Labem očima místopředsedkyně Míši a zapisovatelky Káji.

Dobrá rada: Spolupráce s kolegy je obvykle náročná. V každém kolektivu najdete několik málo nadšených podporovatelů (ty je třeba identifikovat co nejdříve) a stejně tak horlivých odpůrců. Nejpočetnější bude skupina kolegů, jejichž postoj bude vesměs neutrální. Neočekávejte, že tuto situaci změníte. Spíše se soustředte na to, co můžete ovlivnit a co je ve vašich silách. Zajistěte si dostatečnou podporu od vedení a v dokumentech školy, informujte kolegy o všem, co se vám podaří a v čem je přínos ŽP pro celou školu, jasně instruujte třídní, s čím byste od nich potřebovali pomoci.

Nezapomeňte:

- předávat třídním jasné instrukce, aby měli co nejméně práce;
- informovat o práci parlamentu celou sborovnu;
- zajistit, že se bude v třídnických hodinách s ŽP počítat.

»» Kontrolní list (s. 24): otázka č. 5

Shrnutí: Na co při práci se ŽP nezapomínat

Kontrolní list koordinátora ŽP

Kontrolní list třídního učitele

Přehled činnosti ŽP v průběhu roku

{Sebe}reflexe

{Sebe}reflexe

Shrnutí: Na co při práci se ŽP nezapomínat

Příprava na zahájení školního roku

Nezapomeňte:

- zajistit si podporu od vedení školy sepsáním co nejkonkrétnější neformální smlouvy;
- dopracovat s pracovní skupinou vámi naformulované formální podmínky a ústavu;
- informovat všechny dospělé o vzniku a fungování ŽP (a uspořádat seminář pro sbor).

Volby

Nezapomeňte:

- věnovat pozornost a čas tvorbě volebního systému – úspěšné volby jsou pro fungování ŽP naprosto zásadní!
- důsledně promyslet kolik žáků a z jakých tříd se bude v ŽP scházet;
- zapojit do volebního procesu co nejvíce lidí (žáků, učitelů, zaměstnanců školy, rodičů);
- myslet na formality a ceremonie (aranžování volebního dne, uvedení do úřadu...).

Smlouvy

Nezapomeňte:

- dbát o co nejkonkrétnější formulace práv a závazků ve smlouvách;
- pracovat se smlouvami i v průběhu roku (připomenutí, kontrola, dodatky...);
- vtáhnout do procesu vytváření a sepisování smluv žáky (aby to bylo hravé a zábavné).

Pravidla

Nezapomeňte:

- uspořádat prožitkový výjezdový kurz pro nově zvolené členy ŽP – je to skutečně důležité;
- začít práci s pravidly zvolna; málo pravidel = snadná tvorba, kontrola i revize;
- řídit se při tvorbě těmito zásadami: konkrétnost, srozumitelnost, měřitelnost, přijatelnost.

Role a funkce

Nezapomeňte:

- vyvozovat role v ŽP z přirozených rolí ve skupině (k tomu vám pomůže skupinová aktivita);
- rozdělit role všem žákům v ŽP (to umožní výbory a členství v nich);
- rozlišovat mezi rolemi a funkcemi (funkce střídejte, ať si jich každý zkusí více).

Spolupráce se třídními učiteli

Nezapomeňte:

- předávat třídním jasné instrukce, aby měli co nejméně práce;
- informovat o práci parlamentu celou sborovnu;
- zajistit, že se bude v třídnických hodinách s ŽP počítat.

Kontrolní list koordinátora ŽP

Kontrolní list je soupisem otázek, které by vám měly pomoci uvědomit si, jestli jste pro efektivní fungování vašeho parlamentu nezapomněli na nějakou zásadní věc. Nejde vždy jen o to, zda jste nevynechali nějaký námi doporučený krok, ale především o zachycení zásadních momentů a nezbytných kroků. S kontrolním listem samozřejmě doporučujeme pracovat průběžně a ne až na závěr – to už by mohlo být pozdě.

K deseti kontrolním otázkám si můžete psát, dokdy chcete mít tu kterou oblast splněnu, pokud se tak již stalo, můžete si odškrtnout, že máte splněno.

		Kdy	Splněno
1	Byli jsme se žáky na tmelícím prožitkovém kurzu nebo mám alespoň promyšleno, jak skupinu sladit dohromady?		
2	Sešel/la jsem se s vedením školy a domluvili jsme se na konkrétní formě podpory ŽP?		
3	Komunikuji pravidelně se třídními učiteli a s učitelským sborem?		
4	Vymyslel/a jsem na míru propracovaný volební systém pro naši školu?		
5	Předal/a jsem třídním učitelům srozumitelné instrukce, jak uspořádat kvalitní volby?		
6	Uvedl/a jsem jakýmkoliv způsobem žáky do úřadu?		
7	Vytvořili jsme směrem k ŽP neformální smlouvy?		
8	Inicioval/a jsem v ŽP vznik společných pravidel, podle kterých bude skupina fungovat?		
9	Znají všichni žáci svou roli v parlamentu?		
10	Přenáším odpovědnost co nejvíce na žáky a snažím se nedělat práci za ně?		

Další pomůckou, která se již přímo nevztahuje k metodice, ale usnadní vám práci, je *Kontrolní list třídního učitele*.

Kontrolní list třídního učitele

Tento list je určen všem třídním učitelům jako pomůcka při podporování jejich zástupců v parlamentu a pro lepší spolupráci třídy se žakovským parlamentem.

Do sloupců si můžete napsat, zda chcete danou věc řešit tento školní rok či příští, a odškrtnout si ji, až bude splněna.

		Kdy	Splněno
1	Věřím smyslu žakovského parlamentu, znám jeho přínosy pro žáky a chci ho aktivně podporovat?		
2	Zúčastňuji se alespoň jednou za půl roku zasedání parlamentu?		
3	Scházím se pravidelně s koordinátorem ŽP a podávám mu informace o tom, jak zástupci fungují ve třídě?		
4	Vedu volby ve třídě podle pokynů koordinátora ŽP a v souladu s dohodnutým volebním systémem?		
5	Vím, co se žáci během voleb jakožto učebního procesu naučili?		
6	Udělal/a jsem vše pro to, aby žáci v mé třídě věděli, co to je žakovský parlament a k čemu je dobrý?		
7	Máme na třídnických hodinách pravidelné okénko, ve kterém zástupci ostatním říkají o aktuálním dění v ŽP?		
8	Podporuji zástupce své třídy v jejich činnosti (otázkami, pochvalou, tréninkem dovedností)?		
9	Motivuji maximum dětí ve třídě k tomu, aby se aktivně podílely na chodu školy a spolupracovaly s parlamentem?		
10	Podepsali jsme smlouvu mezi třídou a jejími zástupci v parlamentu o vzájemných právech a povinnostech?		
11	Věnujeme se během třídnických hodin tréninku prezentačních, komunikačních a občanských dovedností?		
12	Prostudoval/a jsem si alespoň 3 materiály k fungování ŽP (článek online, metodika, inspirace z jiné školy apod.)?		

Nezapomeňte: Třídní učitel je pro dobré fungování žakovského parlamentu klíčovým faktorem!

Přehled činnosti ŽP v průběhu roku

Přehled slouží jako **doporučený časový harmonogram** pro jednotlivé činnosti ŽP během celého školního roku. Jednotlivé sloupce vyjadřují tři hlavní oblasti aktivit, kterými se nejčastěji parlament ve své činnosti zabývá.

Tučně napsané kroky jsou základem pro správné fungování ŽP (pro začínající školy), ty ostatní jsou již nadstavbou pro zkušené ŽP. Kolonka „kurzy“ vyjadřuje, že je vhodné na začátku roku vyjet se žáky na prožitkový kurz. Kolonka „exkurze“ zase doporučuje zavítat na jinou školu.

Harmonogram zobrazuje pouze základní činnosti pro představu, co všechno ŽP během roku může dělat. **Měli byste si udělat konkrétnější verzi harmonogramu pro svou školu a sladit ji s dalšími školními akcemi**, aby nedocházelo k překrývání s akcemi ŽP.

měsíc	nastartování ŽP	běžné činnosti		realizace projektu
srpen	Přípravná fáze			
září	dokončení přípravné fáze		K U R Z Y	
	volby			
	smlouvy			
říjen	pravidla	komunikace s vedením		mapování školy
	role			
listopad		propagace činnosti ŽP		výběr projektu
prosinec		komunikace s vedením		formulace cíle
		průběžná reflexe		plánování
		odměna za práci		realizace projektu
leden	revize pravidel	prožitkové aktivity	E X K U R Z E	
únor	revize rolí	propagace činnosti ŽP		evaluace
březen		průběžná reflexe		další projekty
duben		komunikace s vedením		další projekty
květen		propagace činnosti ŽP		další projekty
červen		společné zakončení a oslava		

Neformální smlouvy

Ideální člen parlamentu

Šerifovy hvězdy

Inzerát

Názorová přímka

Čtyři kroky k úspěšným volbám ve třídě

Příklad konkrétního zpracování přípravy voleb

***Aktivity, hry
a pomůcky***

Aktivita, hry a pomůcky

Aktivity, hry a pomůcky

Následující aktivity, hry a pomůcky se vždy vztahují k jednotlivým kapitolám z *Metodiky*. Pro snazší orientaci v jejich popisu najdete krátkou anotaci, která naznačuje, o čem celá aktivita je. U kolonky „cílová skupina“ se někdy objeví „učitel“, což znamená, že je možné aktivitu provést nejen s dětmi, ale i s kolegy pedagogy. Kategorie udávající počet osob a potřebný čas jsou jen orientační a vycházejí z naší konkrétní zkušenosti. Najdete zde nejen aktivity, ale i pomůcky v podobě vzorových materiálů k okopírování (neformální smlouvy) či k lepší orientaci třídního učitele v období voleb do ŽP.

Neformální smlouvy

Inspirace pro sepsání smluv se školou, s vedením, se třídou.

Smlouva mezi koordinátorem žákovského parlamentu a vedením

Já, koordinátor žákovského parlamentu, se svým podpisem zavazuji:

- Zodpovídat za činnost žákovského parlamentu a jím pořádaných akcí.
- Pravidelně informovat ředitele školy o činnostech žákovského parlamentu.
- Dohlížet na propagaci činností ŽP a školy.
- Propojovat činnost ŽP se ŠVP a s výukou v předmětech.

Já, ředitel/ka školy, se svým podpisem zavazuji:

- Nezatěžovat koordinátora parlamentu dalšími úkoly.
- Poskytnout mu pro realizaci jeho úkolů prostor v harmonogramu školního roku.
- Podporovat koordinátora v životě školy i v rámci pedagogického sboru.
- Umožnit mu občasné uvolnění z výuky (jestli si to jeho povinnosti budou vyžadovat).
- Finančně podporovat činnost žákovského parlamentu.
- 2x za školní rok podpořit koordinátora schválením DVPP k tématu ŽP z rozpočtu školy.

V

dne

.....
(ředitel/ka školy)

.....
(koordinátor žákovského parlamentu)

Smlouva mezi členem žákovského parlamentu a školou

Jméno žáka:

Třída:

Za vedení školy:

Školní rok:

Já, člen parlamentu, se podpisem této smlouvy zavazuji:

- Účastnit se zasedání žákovského parlamentu (ŽP) a na zasedání chodit včas.
- Informovat třídu o zasedáních ŽP a naopak ze třídy nosit informace do ŽP.
- Podílet se na činnostech parlamentu.
- Propagovat a reprezentovat školu.
- Dodržovat společně sestavenou a schválenou Ústavu ŽP.

Já, zástupce školy, prohlašuji:

- Škola poskytne pro činnost žákovského parlamentu zázemí (prostory).
- Člen žákovského parlamentu bude uvolněn z hodin, jestliže si to budou žádat jeho povinnosti.
- ŽP bude mít přístup k informacím, které bude pro svou činnost potřebovat.
- Škola bude informovat o činnostech parlamentu prostřednictvím dostupných prostředků (web školy, média, na pedagogické radě).
- Škola bude podporovat ŽP a jeho činnosti (pravidelné schůzky s vedením, záštita nad projekty).

V.....

dne

.....
(zástupce školy)

.....
(člen žákovského parlamentu)

Smlouva mezi třídou a jejím zástupcem v žákovském parlamentu

Jméno žáka:

Třída:

Školní rok:

Datum:

Já,, se zavazuji:

- Předkládat požadavky třídy na zasedání žákovského parlamentu.
- Informovat na třídnických hodinách třídu o tom, co se dělo na zasedání.
- Pravidelně docházet na zasedání a zastupovat tam svou třídu.
- Nevyužívat nepřiměřeně výhody členství v parlamentu k neprospěchu třídy (zejména realizovat svoji činnost v rámci vyučovacích hodin).

Třída se zavazuje k aktivní podpoře svého zástupce: na požádání spolupracuje na třídních projektech, předkládá svému zástupci náměty, rady, požadavky, naslouchá mu při prezentaci činnosti ŽP.

Kontrolu těchto bodů bude provádět:.....

.....
(zástupce v parlamentu)

.....
(kontrolor)

.....
(třídní učitel)

Všichni žáci:

Ideální člen parlamentu

Zábavná a hravá aktivita, kdy si žáci díky kreslení ideálního „parlamentáka“ před volbami uvědomí, jak by měl vypadat správný zástupce třídy.

Cílová skupina: žáci

Počet osob: 6 a více

Čas: 30 minut

Cíle a témata:

- Žáci si konkretizují představu o tom, jak by měl vypadat ideální člen parlamentu.
- Žáci popíší jeho vlastnosti, dovednosti a znalosti.

Průběh:

1. Rozdělte žáky do skupin po 2 až 6.
2. Všechny skupiny se sejdou okolo obrovského papíru. Na něj bude nakreslen obrys postavy podle jednoho z žáků, který si na něj lehne.
3. Každá skupina nakreslí na flipchartový papír postavu ideálního člena parlamentu a napíše k ní vlastnosti, které by měl takový člověk mít.
4. Skupiny postupně prezentují své ideální parlamentáky. Po každé prezentaci následuje diskuze. Charakteristiky, se kterými všichni souhlasí, se zapíší a nakreslí k siluetě na papíře (např. naslouchá ostatním = má veliké uši, na schůzky chodí včas = hodinky, umí mluvit na veřejnosti = velká ústa apod.). Výsledkem by tak měla být postava s vlastnostmi, na kterých se shodla celá skupina.
5. Vedďte žáky k tomu, aby postavu pojmenovali (např. Zlepšovatel, Parlík, Spojka).
6. Ideálního parlamentáka je dobré vyvěsit na viditelném místě.

Poznámky: Tuto aktivitu je možné realizovat v každé třídě a následně udělat celoškolní výstavu ideálních členů parlamentu. Je vhodné ji ve třídě provést na začátku volebního týdne.

Pomůcky: Flipchartové papíry, fixy, balicí papír nebo několik velkých papírů slepených dohromady (aby se na ně vešel obrys dětské postavy).

Šerifovy hvězdy

Jednoduchá aktivita, při které celá třída pojmenuje vlastnosti, které by měl mít člen žákovského parlamentu.

Cílová skupina: žáci

Počet osob: neomezený

Čas: 20 minut

Cíle a témata:

- Žáci si sami za sebe pojmenují své dobré vlastnosti a dovednosti.
- Žáci se zamyslí nad tím, zda by se mohli stát zástupci třídy v parlamentu.

Průběh:

1. Legenda: „Aby se člověk mohl stát šerifem a nosit hvězdu, musí znát dobře své vlastnosti a schopnosti.“
2. Každý žák dostane papír se šesti „šerifovými hvězdami“, do každé napíše, co dobře umí, co se mu povedlo, na co je pyšný (učitel dá sám za sebe příklad: *Umím hrát fotbal* apod.).
3. Poté požádejte žáky, aby ke každé hvězdě napsali, jaké vlastnosti, dovednosti či znalosti jsou potřeba k tomu, aby člověk dosáhl toho, co napsal do hvězdy. Např.: *Hraní fotbalu – rychlost, týmový duch, disciplína.*
4. Každý podtrhne ty dovednosti a schopnosti, které jsou důležité pro člena parlamentu.
5. Žáci prezentují své hvězdy. Podržené dovednosti a vlastnosti zapisujte na tabuli.
6. Otázka k zamyšlení: „Které vlastnosti byste ještě potřebovali, abyste se mohli stát dobrým zástupcem parlamentu?“

Poznámky: Tato aktivita zasahuje do osobnější roviny, proto si na ni vyhradte dostatek času a vytvořte příjemnou a důvěrnou atmosféru. Pokud není skupina připravena na vzájemné sdílení a otevřenost, můžete vynechat část, kdy si žáci představují své hvězdy, a každý může přečíst pouze vlastnosti, které podtrhl a které považuje za důležité pro člena parlamentu. Charakteristiky člena parlamentu vyvěste ve třídě či na nástěnce určené pro parlament, nejlépe na začátku volebního týdne.

Pomůcky: Papír s šesti hvězdami pro každého žáka, propisky, flipchart/tabule.

Inzerát

Šikovná pomůcka před volbami nebo při rozdělování rolí v rámci ŽP. Je také možné ji zkusit na konci školního roku s myšlenkami na volby v roce následujícím.

Cílová skupina: žáci, učitelé

Počet osob: skupiny po 4–6

Čas: 20–30 minut

Cíle a témata:

- Žáci popíší, jaké kvality, vlastnosti a schopnosti by měl mít člen parlamentu.

Průběh:

1. Představte žákům, jak vypadá inzerát s nabídkou pracovního místa.
2. Legenda: „Zanedlouho budete hledat zástupce do žakovského parlamentu, proto je třeba také napsat takový inzerát.“
3. Skupiny podle vzoru napíší inzeráty na pozici zástupce v parlamentu (případně předsedy/předsedkyně parlamentu, asistenta/asistentky, účetní/ho apod.).
4. V inzerátu by neměly chybět následující kategorie: 1. nezbytné dovednosti a schopnosti; 2. další pozitivní dovednosti a charakteristiky; 3. nabízíme.
5. Každá skupina přečte svůj inzerát.
6. Na základě diskuze zkuste vytvořit jeden společný inzerát, který veřejně ve škole vyvěsíte (např. na nástěnku).

Poznámky: Zpestřením může být interview s ředitelem/ředitelkou školy, které/ho se žáci mohou ptát, jaké dovednosti a kvality jsou nezbytné pro výkon této zodpovědné funkce. Inzerát můžete skutečně využít při výběru kandidátů. U inzerátu (např. na nástěnce) nechte formuláře (jméno, třída...) a schránku, kam budou vyplněné formuláře zájemci házet.

Pomůcky: Papíry, psací potřeby, příklad pracovního inzerátu.

Názorová přímka

Efektivní a přitom jednoduchá aktivita, která vám pomůže rozvinout diskuzi na náročné téma a dá prostor žákům, kteří své stanovisko verbálně obtížně formulují.

Cílová skupina: žáci, učitelé

Počet osob: 8–25

Čas: 15–20 minut

Cíle a témata:

- Žáci zaujmou postoj k dané otázce a své stanovisko vysvětlí.

Průběh:

1. Vysvětlíte účastníkům metodu názorové přímky. Na podlaze třídy je pomyslná (či reálná provazová) čára. Jeden konec představuje úplné ANO, druhý úplné NE. Mezi těmito konci je škála.
2. Položte otázku (či výrok), kterými se chcete zabývat. Např.:
„Žákovský parlament pomáhá zlepšovat naši školu.“
„Na naší škole se dá zlepšit ještě mnoho věcí.“
„Volby jsou jedinou možností, jak zvolit zástupce parlamentu.“
„Chtěl/a bych být členem parlamentu.“
Můžete však začít s tématy, která jsou žákům bližší, např.:
„Mám rád/a řízek s bramborovým salátem.“
„Po škole nejraději hraji počítačové hry.“
3. Žáci se rozestaví na škálu podle toho, do jaké míry se s výrokem ztotožňují (*Chci být členem parlamentu – spíše nechci – rozhodně nechci*).
4. Ve chvíli, kdy si všichni na čáře našli své místo, stáváte se moderátorem, berete do ruky pomyslný mikrofon a ptáte se několika osob: „Proč stojíš zrovna na tomto místě?“ Když někdo říká svůj názor, nikdo by mu do toho neměl zasahovat ani ho hodnotit.
5. Ve chvíli, kdy žák zdůvodní své postavení na čáře, mohou ostatní zvážit, zda je jeho argumenty nepřesvědčily ke změně místa. Pokud ano, posunou se na místo na čáře, které jim nyní vyhovuje více.

Poznámky: Metodu můžete použít pro téměř jakékoli téma. Důležité je, aby žáci pochopili princip názorové přímky a respektovali odlišné názory druhých.

Pomůcky: Žádné, případně provaz, který bude představovat přímku.

Čtyři kroky k úspěšným volbám ve třídě

Aby volby do ŽP ve třídách dobře dopadly, třídní učitel by měl dodržet následující body:

Držte se své role

- Nenavrhněte nejlepší kandidáty ani neuvádějte jmenné příklady, neovlivňujte žádným způsobem smýšlení žáků.
- Jasně pojmenujte, co bude zvolený zástupce dělat, a společně se žáky na základě toho definujte dovednosti člena parlamentu (viz dále).
- Nehodnoťte kandidatury, výběr ani konečný výsledek, pouze je popisně okomentujte.
- Při volbách buďte nezájímavým moderátorem „bez názoru“, který pouze vysvětluje volební proces.

Motivujte žáky

- Jak volby ve třídě uspořádáte a „prodáte“, tak bude vypadat jejich výsledek.
- Vysvětlete žákům, jak je důležité moci mluvit do chodu školy, kultivovaně ovlivňovat prostředí ve škole a tím pádem také to, jak se v ní cítíme.
- Pojměte volební proces jako hru a simulaci voleb reálných (děti se při tom učí).
- Využívejte pomůcky (volební lístky, plenta, urna, vlajka školy, volební kampaň).

Definujte správného zástupce třídy

- Cílem není vybrat „jedničkáře“, ani odpovědnost svalit na toho nejméně oblíbeného – cílem je vybrat vhodného kandidáta podle dopředu vyřčených a pojmenovaných kritérií.
- Správný zástupce třídy musí chtít být zástupcem, musí být srozuměn s tím, jaká budou jeho práva, jaké bude mít povinnosti, měl by mít vhodné dovednosti a schopnosti, musí být zvolen třídou.

Zvolte vhodný systém

- Přesvědčte se, že všichni rozumí celému volebnímu procesu.
- Mějte jej pevně v rukou, ale nebojte se dělat rozumné ústupky (nevolte za každou cenu nového zástupce, když ti z minulého roku mají podporu a dobře pracují, nebraňte nadšeným žákům, kteří mají podporu třídy, aby se stali dalšími zástupci – třeba „na divokou kartu“).

Příklad konkrétního zpracování přípravy voleb

Kdy:

V týdnu 2.-9. září.

Volební systém:

Snaha udržet alespoň dva roky ve funkci již jednou zvolené členy, v případě jejich nezájmu či nesouhlasu třídy uspořádat nové volby a vybrat 2 nové zástupce z 5.-9. tříd.

Kroky k dobrým volbám:

- Motivovat žáky svým přístupem a nadchnout je pro věc.
- Zvolit 2 zástupce z každé třídy.
- Zeptat se zástupců z minulého roku, jestli chtějí ve své činnosti pokračovat:
pokud ano – zeptat se na schválení třídy,
pokud ano a chce ještě někdo další – potvrdit staronové zástupce a hlasovat o přijetí třetího zástupce (musí mít podporu nadpoloviční většiny třídy)
pokud ne – je potřeba zvolit nové zástupce.

Jak volit:

- Připomenout funkci a smysl žákovského parlamentu ve škole
- Vysvětlit žákům, co bude zvolený zástupce dělat (dochází na schůzky, v říjnu pojedje na prožitkový kurz, komunikuje se třídou, prezentuje názory třídy, říká veřejně svůj názor, diskutuje, spolupracuje).
- Pojmenovat, co by měl správný parlameťák umět (pomocí aktivity *Ideální člen parlamentu*, *Šerifovy hvězdy* nebo *Inzerát*).

Realizace voleb – dvě varianty:

Žáci budou dobrovolně kandidovat:

- Všichni žáci dávají anonymně na lístek 2 hlasy pro 2 z kandidátů a uvádějí důvody, proč volí vybrané.
- Zvolený musí mít minimálně 50% hlasů všech přítomných žáků.
- Dostane-li nadpoloviční většinu jen 1 žák, o 2. místo se ucházejí další 3 kandidáti již jen mezi sebou.
- Nedostane-li nadpoloviční většinu ani jeden, dostávají se do parlamentu 2 žáci s nejvíce hlasy.
- Přihlásí-li se jen 2 žáci, je třeba, aby ostatní žáci potvrdili funkci kandidátů (*ano* nebo *ne*). Pokud kandidáti nedostanou potvrzení funkce od více jak 50% přítomných, je třeba získat další kandidáty.

Nikdo nebude chtít kandidovat:

- Zkuste někoho přesvědčit a motivovat. Pokud to nezabere, nebude mít vaše třída své zástupce a nebude moci zasahovat do chodu školy.

Konkrétní zkušenosti učitelů

*Akční plán koordinátorského týmu ŽP pro jeden školní rok,
Volby do žákovského parlamentu, Volby pohledem žáků,
Slavnostní inaugurace v ZŠ Lázně Bělohrad, Prožitkový kurz očima dětí,
Zpráva z prvního zasedání, Příprava pro „okénko“ ŽP na pedagogické radě*

**Příklady
z praxe**

Příklady z praxe

Konkrétní zkušenosti učitelů

Jste zvědaví, jak si s některými zmíněnými situacemi poradili vaši kolegové z různých základních škol v ČR? Zajímají vás nejen názory metodiků a autorů textu, ale i učitelů ze škol? Právě zde naleznete zkušenosti, komentáře, rady a doporučení i ukázky konkrétního zpracování některých témat této metodiky – autorské texty vašich kolegů. Každá kapitola z *Metodiky* má k sobě minimálně jeden příklad z praxe.

»s. 9, kapitola 1.

Příprava na zahájení školního roku

Akční plán koordinátorského týmu ŽP pro jeden školní rok

Cíle žakovského parlamentu:

- Rozvoj vzájemné komunikace, posílení vztahů mezi žáky, učiteli, vedením a ostatními pracovníky školy.
- Spoluúčast žáků na organizaci školy.
- Možnost žáků vyjadřovat své názory, aktivně přistupovat k jejich řešení, vznášet náměty a návrhy a realizovat plánované akce.
- Zlepšení klimatu školy, zvýšení odpovědnosti a pocitu sounáležitosti se školou.
- Zlepšení komunikace a navázání partnerského vztahu.
- Posílení důvěry ve schopnosti žáků.

Volby:

- Doba konání - do 9. 9. 2011.
- Srpen - školení pedagogů (definování dobrého parlamentáka, hledání důvodů, proč mít parlament).
- 1. týden v září – příprava tříd na volby (třídní učitelé dle pokynu koordinátora).
- 2. týden v září – představení kandidátů, kandidátská řeč (třídní učitelé, spolupracující učitel, koordinátor).
- 9. 9. 2011 volby – dvoukolový systém, třída vybírá dva zástupce, volba proběhne ve všech třídách, mandát na 2 roky (třídní učitel dle pokynů koordinátora).
- 12. 9. 2001 slavnostní vyhlášení, jmenování do funkce a podpis smluv s vedením školy (ředitel – smlouvy, třídní učitelé – certifikát, koordinátor a spolupr. učitel – přivítání do parlamentu, trika, brožura).

Pravomoci parlamentu:

- Vnitřní záležitosti školy, které žáci potřebují ovlivnit.
- Vnější záležitosti školy (spolupráce s partnerskými školami, s žakovskými parlamenty, komunikace s městem a městským parlamentem...).
- Mediální záležitosti (vydávání školního časopisu, vysílání školního rádia, propagace v mediích).
- Řešení ekologické problematiky školy a okolí.
- Možnost oficiálně jednat s vedením školy a vystupovat na poradách.

Struktura žákovského parlamentu:

- V dolní komoře jsou zastoupeny 1.–5. třídy, v horní komoře 6.–9. třídy.
- Místem schůzek bude Komunitní centrum (vyrobiť nástěnku, skříňku, označení).
- Parlament se schází každý týden na jednu vyučovací hodinu, den bude upřesněn na základě rozvrhů.

Delegování pravomocí koordinátorského týmu:

- Koordinátor – příprava školení pro pedagogy, příprava smlouvy, zapsání do ŠVP, sladění s třídnickými hodinami, vedení ŽP, pravidelné informování učitelského sboru, spolupráce s třídními učiteli.
- Ředitel – příprava školení pro pedagogy, příprava certifikátu, spolupráce na propagaci parlamentu, nastavení a podpora formálních podmínek a realizačního týmu, podíl na volbách, propojení parlamentu a třídnických hodin.
- Učitel – příprava školení pro pedagogy, pomoc při vedení parlamentu, propagace směrem k žákům a učitelům, metodická pomoc při zavádění třídnických hodin.

*Karel Handlíř – ředitel, Hana Wiedemanová – koordinátorka ŽP,
Marcela Rychtová – spolupracující učitelka,
ZŠ Janáčkovo náměstí Krnov*

» s. 11, kapitola 2.
Volby

Volby do žákovského parlamentu

Také u nás, na 28. ZŠ v Plzni, probíhaly první dva školní týdny ve 4. až 9. ročnících volby do žákovského parlamentu. Nejprve byly ve všech třídách pod vedením již dříve „proškolených“ třídních učitelů realizovány aktivity Proč zakládat školní parlament?, Ideální člen parlamentu a Šerifovy hvězdy. Zájemci o práci v žákovském parlamentu měli poté za úkol připravit si svou kandidátskou řeč. Během předvolební kampaně pak jednotliví kandidáti představili

svým spolužákům svůj „program“. Potěšilo nás, s jakým zaujetím se všichni – nejen učitelé, ale i žáci – do letošních voleb zapojili. Někde to bylo opravdu napínavé... Nakonec si každá třída zvolila své dva zástupce, kteří byli v pátek 9. září paní ředitelkou jmenováni před celou školou do funkce. Součástí ceremoniálu bylo i společné podepsání smlouvy mezi zástupci parlamentu a školou a slavnostní přípitek. Děkujeme CEDU týmu za inspiraci.

*Jana Horešovská,
koordinátorka ŽP, 28. ZŠ Plzeň*

» s. 11, kapitola 2.
Volby

Volby pohledem žáků

Na volby jsme se řádně připravili. Noví kandidáti byli z 6. a 7. třídy. Obě třídy jsme navštívili a představili jim parlament – tedy práci v parlamentu. Potom jsme všechny vyfotili a připravili volební místnost. Všem voličům jsme volební místnost ukázali a vysvětlili, jak budou volit: kandidátovi z každé třídy mohou dát jeden hlas (samozřejmě ne všichni to pochopili).

Po ukončení voleb jsme spočítali počet hlasů a napsali výsledky, které jsme vyvěsili. Teď zbývalo se vítězných kandidátů zeptat, zda vůbec chtějí v parlamentu pracovat. Chtěli všichni. Za týden po volbách jsme všichni v kapli složili slavnostní slib a podepsali s pane ředitelem smlouvu. Máme šestičlenný parlament: Martin, Lenka, Leoš, Vojta, Terka a Danek. Parlamentu zdar!

*Martin a Lenka, členové ŽP; ZŠ, MŠ a ŠŠ
pro sluchově postižené Valašské Meziříčí*

» s. 13, kapitola 3.
Smlouvy

Slavnostní inaugurace v ZŠ Lázně Bělohrad

V září se v aule základní školy konala slavnostní inaugurace členů žakovského parlamentu. Podpořit nově zvolené členy přišli jejich rodinní příslušníci, kamarádi a někteří vyučující. O fotodokumentaci se starala koordinátorka žakovského parlamentu Martina Mühlová. Naše paní zástupkyně Mirka Brychtová se ujala úvodního slova a následovalo kulturní vystoupení žáků ZUŠ. Paní zástupkyně měla skvělý slavnostní projev, ve kterém popřála novým členům ŽP mnoho úspěchů v jejich činnosti

a hodně dobrých nápadů pro dobré fungování parlamentu. Promluvil starosta Lázní Bělohradu pan Ing. Šubr, který taktéž popřál členům ŽP mnoho úspěchů.

Poté následoval slavnostní slib, který si žáci nacvičili. Pak jmenovitě chodili podepisovat prezenční listinu; svým podpisem svůj slib stvrdili a pan starosta jim předal „jmenovací dekret“.

Následoval slavnostní přípitek „dětským“ šampaňským a závěrečný pokřik: „Hej, hej, hej, parlament je nej!“

**Martina Mühlová, koordinátorka ŽP,
ZŠ K. V. Raise Lázně Bělohrad**

» s. 15, kapitola 4.
Pravidla

Prožitkový kurz očima dětí

V Nesměři se sešly dvě školy, naše a z Dobronína. Téma kurzu bylo „Práce žakovského parlamentu“. Aby nás to všechno víc bavilo, vycházelo se z filmu Avatar. Hráli jsme různé hry. Na Ví Trophy, Odíračka, Zmijovlk, Poslední stín, Bitva o Pandoru, Kolečka a Křížky. V těchto hrách jsme se učili spolupracovat a navzájem komunikovat, protože škola Dobronín nikdy nekomunikovala se sluchově postiženými. Kreslili jsme si ideálního člena parlamentu a mluvili o dodržování zásad, které při práci

v parlamentu budeme potřebovat. Dělalí jsme si prezentaci pro školu – počítačovou prezentaci, pantomimu a kreslený komiks. To všechno budeme příští týden předvádět svým spolužákům a učitelům.

Poznali jsme nové kamarády. Na začátku nešla spolupráce a komunikace dobře, ale pak se nám to víc a víc dařilo. Většina aktivit se nám moc líbila. Všichni instruktoři byli moc fajn. Celý kurz byl fajn.

Všechny parlamenty zdraví přátelé Avataru.

**Leoš, člen ŽP,
ZŠ, MŠ a SŠ pro sluchově
postižené Valašské Meziříčí**

» s. 17, kapitola 5.
Role a funkce

Zpráva z prvního zasedání

V úterý dne 27. 9. u nás proběhlo 1. zasedání žakovského parlamentu. Tento zahajovací den jsme začali přivítáním nových členů, přípitkem a podepsáním smluv mezi zástupci ŽP a školou. Také jsme od vedení školy dostali notebook do naší klubovny a každý z nás *Zápisník člena žakovského parlamentu*, do kterého jsme si hned zaznamenali předsedu Kateřinu Malou (Káťa) a místopředsedu Michaelu Pelcovou (Míša), dále taky pokladníka (Kája), zapisovatele (Kája, Míša), redaktory (Bětka, Káťa, Matyáš, Bára), sportáky (Vítek, Filip, Tadeáš, Šimon), ajťáky (Aleš, Filip P., Tadeáš, Martin)

a výtvarníky (Verča, Lucka, Jenda, Jára, Kiki). Hned potom jsme už začali řešit: Co by mohl ŽP uspořádat? A to zase Káťa neklamala a dostala nápad uspořádat sbírku peněz pro útulek a pak se tam vydat za pejsky a předat koupené žrádlo za peníze a vyvenčit mazlíčky. Také ve třídě zopakovat otázku stojanů na kola, která se již moc nevyužívají, a vyřešit problém s automatem na mlíčka a platbou přes telefon. Nakonec jsme se mohli podívat na fotky z prožitkového kurzu, které se moc líbily, a ještě jednou děkujeme.

**Karolína Sedláčková a Michaela Pelcová,
členky ŽP, FZŠ České
Mládeže Ústí nad Labem**

» s. 19, kapitola 6.
Spolupráce se třídními učiteli

Příprava pro „okénko“ ŽP na pedagogické radě

Období: jedno zasedání pedagogického sboru v přípravném týdnu

1. **Úvod:** Promluvit o smyslu a cílech žákovského parlamentu ve školním roce
2. **Aktivita:** Lovci názorů (cca 20 – 30 min):
Pomůcky: formuláře pro lovce názorů, tužky
 Formuláře s výroky:
 „Ostatní žáci ve škole by měli být také zapojeni do práce parlamentu.“
 „Mám dostatek informací o fungování parlamentu.“
 „Parlament by měl fungovat podobně jako fotbalový tým.“
 „Vím, co všechno již parlament zrealizoval.“
 „Kdokoli má právo se kdykoli přijít podívat na zasedání parlamentu.“
Průběh:
 Stejný výrok mohou mít 3 – 4 učitelé. Každý učitel dostane formulář a napíše do něj nejdříve svůj vlastní názor. Poté se kolegové rozejdou po místnosti a hledají někoho, kdo má formulář s jiným výrokem, a toho se zeptají na postoj k dané otázce, který si zaznamenají. Takto by měli oslovit nejméně tři kolegy.
 Učitelé se stejnými výroky utvoří skupiny, představí si, jaké názory ulovili, a snaží se dospět k nějakému jednotnému postoji k dané otázce.
 Skupiny představí ostatním, k čemu došli. Poté následuje diskuse k dovysvětlení nejasného.
3. **Volby** – úkol: připravit kolegy třídní učitele na volby do žákovského parlamentu a předložit jim návod, jak by se mohlo s dětmi pracovat, aby volby byly co nejefektivnější.
Návod: Shodnout se s dětmi na tom, jak by zástupce třídy do parlamentu „měl vypadat“. K tomu nám pomůžou následné aktivity: *Ideální člen parlamentu*, *Šerifovy hvězdy*
4. **Metodika:** Aktivity si mohou kolegové vyzkoušet. Také je dostanou popsané, aby s nimi mohli pracovat.
5. **Další pomůcky:** Kolegové také dostanou příklady smluv mezi zástupcem parlamentu a třídou. Lze tyto smlouvy použít nebo si vytvořit svoje.
6. **Zásada:** Samotné volby budou probíhat podle třídních učitelů – tajné hlasování, využití „plenty“.
7. **Prožitková aktivita**

*Ilona Sochorová-Kotačková,
spolupracující učitelka, ZŠ a MŠ Dobronín*

Kde hledat podporu

Díky tříleté intenzivní spolupráci s CEDU vzniklo v každém kraji ČR konzultační centrum. Můžete se na něj obrátit, pokud budete hledat příklady dobré praxe nebo budete chtít podniknout exkurzi s vaším ŽP. V těchto centrech také budou probíhat vzdělávací semináře, společná setkání a supervize. Aktuální změny v kontaktech a nabídce služeb najdete na www.cedu.cz.

Regionální konzultační centra:

ZÁKLADNÍ ŠKOLA	KONTAKT	KRAJ
ZŠ Masarova Brno	www.zsmasarova.cz	Jihomoravský
ZŠ a MŠ Dobronín	www.skola-dobronin.cz	Vysočina
ZŠ a MŠ Dolní Žandov	www.zsdolnizandov.unas.cz	Karlovarský
ZŠ Jablonné nad Orlicí	www.zs.jablonneno.cz	Pardubický
ZŠ Janáčkovo náměstí Krnov	www.zsjnkrnov.cz	Moravskoslezský
ZŠ K. V. Raise Lázně Bělohrad	www.zslb.cz	Královéhradecký
ZŠ a MŠ Nedvědova Olomouc	www.zsnedvedova.cz	Olomoucký
ZŠ Plaňany	www.zsplanany.cz	Středočeský
28. ZŠ Plzeň	www.zs28plzen.cz	Plzeňský
ZŠ a MŠ Raspenava	www.skolaraspenava.cz	Liberecký
FZŠ České mládeže Ústí nad Labem	www.zsceskemladeze.cz	Ústecký
ZŠ, MŠ a SŠ pro sluchově postižené Valašské Meziříčí	www.val-mez.cz	Zlínský
ZŠ Volary	www.zsvolary.cz	Jihočeský

Literatura k tématu:

Do vydání těchto metodik neexistovala v ČR konkrétní metodická podpora pro práci se žákovským parlamentem. Přesto si dovoluujeme uvést několik materiálů, o kterých byste rozhodně měli vědět.

Hotový, F. a kol, *POLITEIA - výukové a metodické materiály k průřezovému tématu Výchova demokratického občana*, GEMINI o. s., Praha 2008.

Kjaergaard, E. – Martineniene, R., *Pětkrát hurá demokracii*, Strom, Praha 1997.

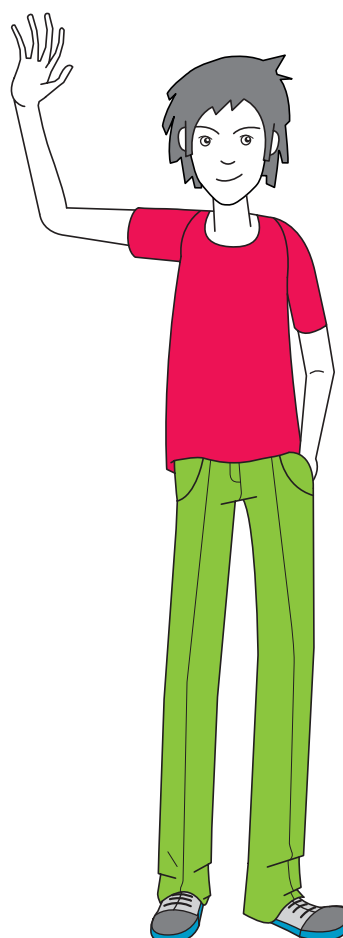
Pol, M. – Rabušicová, M. – Novotný, P. a kol., *Demokracie ve škole*, Masarykova univerzita, Brno 2006.

Polechová, P. a kol., *Jak se dělá škola pro všechny*, Aisis, Kladno 2005.

Rozum, F., *Já, občan*, SVOD 2005.

Schoenebeck, H., *Škola s přívětivou tváří*, Univerzita Pardubice, Pardubice 2001.

Veškeré informace, kontakty, ale i lekce ke stažení či nabídku našich materiálů, vzdělávacích seminářů či prožitkových kurzů pro žáky najdete na našich stránkách www.cedu.cz.

Poděkování

Žákovský parlament I.-III. není vyčerpávající akademickou publikací a ani se jí nesnaží být. Naopak chce pomáhat koordinátorovi v jeho každotýdenní práci, kdy nemá čas pročítat stostránkové teoretické publikace. Vysvětluje, jak by měl ideálně parlament fungovat, jaké nezbytné kroky a aktivity je třeba udělat a čím vším je možné se v průběhu roku zabývat.

Některé materiály, které se v příručce neobjevují nebo byste je uvítali v elektronické podobě, můžete nalézt na www.cedu.cz. Doporučujeme sledovat náš web, jelikož především díky komunikační platformě pro všechny koordinátory ŽP můžete načerpat mnoho nové inspirace, chuti i sil, jež získáte při sdílení s lidmi, kteří mají podobné zájmy, ale i starosti jako vy. K různým tématům z metodiky *Žákovský parlament* začne průběžně vznikat i seriál videí, které budeme natáčet na našich partnerských školách a uveřejňovat na našem webu.

Nejen za testování této metodiky, ale i za studnici příkladů dobré praxe a perfektní a profesionální spolupráci děkujeme všem našim partnerským školám:

ZŠ Masarova Brno (Ivo Zálešák, Hana Pollaková, Martina Kadlčková)

ZŠ a MŠ Dobronín (Ivo Mikulášek, Dagmar Mikulášková, Ilona Sochorová-Kotačková)

ZŠ a MŠ Dolní Žandov (Ivana Weinzettlová, Vlasta Hrbková, Miroslava Fictumová)

ZŠ Jablonné nad Orlicí (Simona Mikysková, Robert Ježek, Markéta Dostálová)

ZŠ Krnov (Karel Handlíř, Hana Wiedemanová, Marcela Rychtová)

ZŠ K. V. Raise Lázně Bělohrad (Jaroslav Jirásko, Martina Mühlová, Miroslava Brychtová)

ZŠ a MŠ Nedvědova Olomouc (Gerd Dimmroth, Lenka Waclawiková,
Lenka Dimrothová)

ZŠ Plaňany (Martin Šmahel, Zuzana Hanyková, Lucie Skalová)

28. ZŠ Plzeň (Pavla Jedličková, Jana Horešovská, Jana Vacátková)

ZŠ a MŠ Raspenava (Petr Chvojka, Petr Kozlovský, Libuše Gondkovská)

FZŠ České mládeže Ústí nad Labem (Vlasta Rytířová, Petra Holasová, Věra Němcová)

MŠ, ZŠ a SŠ pro sluchově postižené Valašské Meziříčí (Antonín Liebel,
Jaroslava Vrchovská, Ivana Jarmerová)

ZŠ Volary (Petr Horálek, Kateřina Jandejsková, Iva Černá)

School Council II.

How to recruit class representatives and build a good team

Every school council coordinator will appreciate this toolkit, especially during the first 2 months of a school year. So how to manage the beginning of the work of your school council? The toolkit focuses mainly on the process of choosing the right class representatives and on defining the basic principles that will help you during the rest of the year.

This toolkit is dedicated to school council coordinators who already know why to have a school council and what it should aim for. It will help you to start the school year in a way that the pupils are not only a group of class representatives but also a well running team.

Contents

School council coordinators' toolkit	5
How to use this toolkit?	6
Toolkit	
1. Getting ready for a school year	9
2. Elections	11
3. Policy	13
4. Rules	15
5. Roles and functions	17
6. How to cooperate with form teachers	19
(Self)reflection	
Summary: what not to forget with you school council	23
Coordinator's checklist	24
Form teacher's checklist	25
School council's activities overview during the school year	26
Activities, games and tools	
Informal agreements	30
The ideal member of our school council	33
Sheriff's stars	34
Advertisement	35
Opinion line	36
Four steps to successful elections in our class	37
An example of a specific elections plan	38
Case examples	
Teachers' experience	42
Where to seek support	45
Acknowledgement	47

Žákovský parlament II. **Jak vybrat zástupce a udělat z nich dobrý tým**

CEDU – Centrum pro demokratické učení při GEMINI, o.s.
Kosárkovo nábřeží 2, 118 00 Praha 1
www.cedu.cz

Autoři:

Tomáš Hazlbauer

Kolektiv autorů:

Kamila Petrovská, Filip Hotový

Spolupracovali:

Eliška Bucvanová, Petr Bureš, Martina Cizlerová, Jan Froněk, Karel Karafiát,
Jaroslav Novák

Testovali na základních školách:

Učitelé z partnerských škol, uvedení v Poděkování.

Jazyková úprava:

Jan Hazlbauer, Jana Jebavá, Markéta Selucká

Grafická úprava:

Anežka Martínková

Vydalo:

Gemini v Praze roku 2012.
Vytiskl Polygraf, s.r.o., v Turnově.
1. vydání
ISBN 978-80-905293-2-8

© GEMINI – sdružení dětí, mládeže a dospělých, 2012

© CEDU – Centrum pro demokratické učení, 2012

Metodická příručka vznikla v rámci projektu „Model respektujícího žákovského parlamentu“, který byl spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

Naše publikace pro žákovské parlamenty:

ŽÁKOVSKÝ PARLAMENT I.–III.

Sada tří metodik pro koordinátory žákovských parlamentů je nezbytným základem pro každého pedagoga, který s parlamentem pracuje. Metodiky jsou provázány se semináři Trénink koordinátora parlamentu I.–III., ale je možné si je zakoupit i samostatně.

ZÁPISNÍK

Praktická pomůcka pro členy parlamentu II. stupně, ve které žáci najdou kromě šikovných pomůcek i vlastní diář, místo na poznámky a zápisy ze zasedání. Celým graficky atraktivním materiálem žáky provázejí vtipné komentáře animovaných postavíček.

PLAKÁTY PRO ŽÁKOVSKÝ PARLAMENT

Nástěnné plakáty, které usnadní práci vašemu parlamentnímu týmu:

Parlamentní kalendář – (formát A1) pro zaznamenávání a efektivní plánování parlamentních akcí.

Krok za krokem projektem – (formát A2) jak správně postupovat při realizaci akcí, projektu.

Propagace parlamentu do tříd – (formát A2) základní informace o parlamentu do každé třídy.

ŽÁKOVSKÝ PARLAMENT PRO NEJMENŠÍ

Dlouho očekávaná metodika pro učitele pracující s dětmi z I. stupně o tom, jak je zapojovat do školního dění.

(k dostání od roku 2013)

NOTÝSEK a NOTES

Dva hravé zápisníky pro žáky z 1. stupně, jeden pro 1.–2. tř., druhý pro 3.–5. tř.

(k dostání od roku 2013)

ŠŤASTNÝ KOORDINÁTOR

Veselá příručka pro učitele a koordinátory, kteří pečují o svou vnitřní vyrovnanost a psychickou pohodu.

(k dostání od roku 2013)

SOUBOR AKTIVIT

Pomocník plný oszkoušených aktivit, metod, her, hříček, ledolamek...

(k dostání od roku 2013)

PROJEKTOVÁ METODA

Přehledně zpracovaný manuál, který vám poradí s tím, jak realizovat vaše projekty. Jedná se o specificky pojatou projektovou metodu přímo pro žákovské parlamenty.

(k dostání od roku 2013)

ŠKOLA PRO DEMOKRACII

Průvodce pro školy, které chtějí získat titul „Škola pro demokracii“.

(k dostání od roku 2013)

ROZŘAZOVACÍ KARTY

Materiál pro rozdělování žáků do různých skupin podle různých klíčů.

(k dostání od roku 2013)

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ